

NI-MPI přednáška 17

Algebra V

Štěpán Starosta

14. 12. 2022

FIT ČVUT

40. Aritmetické operace v konečném tělese $GF(p^n)$

- Sčítání
- Mocnění
- Multiplikativní inverze

41. Hledání izomorfismů mezi dvěma konečnými tělesy

- Konstrukce izomorfismu
- Ukázka

42. Soustavy lineárních kongruencí

Uvedeme si základní přístupy pro provádění aritmetických operací v tělese $GF(p^n)$.

Uvažujeme, že konečné těleso máme vybudováno kanonicky tedy pomocí polynomů nad $\mathbb{Z}_p$ a ireducibilního polynomu (nad $\mathbb{Z}_p$) stupně n .

Budeme uvažovat obecné p a n a elementární operace v $\mathbb{Z}_p$. Např. pro $n = 1$ a $p = 2$ jsou známy lepší algoritmy (co do complexity).

Po koeficientech, tedy $\mathcal{O}(n)$.

Násobení polynomů: $\mathcal{O}(n^2)$.

Hledání zbytku po dělení: opět $\mathcal{O}(n^2)$.

(Pro polynomy velkých stupňů existují algoritmy, které mohou být efektivnější.)

Celkem: $\mathcal{O}(n^2)$.

Mocněním myslíme výpočet g^k , kde $g \in GF(p^n)$ a $k < p^n$.

Klasický přístup: **metoda opakovaných čtverců** *Square & multiply*, v aditivních grupách *Double & add*

Mocněním myslíme výpočet g^k , kde $g \in GF(p^n)$ a $k < p^n$.

Klasický přístup: **metoda opakovaných čtverců** *Square & multiply*, v aditivních grupách *Double & add*

Mocněním myslíme výpočet g^k , kde $g \in GF(p^n)$ a $k < p^n$.

Klasický přístup: **metoda opakovaných čtverců** *Square & multiply*, v aditivních grupách *Double & add*

Strategie pro hledání multiplikačních inverzí

Hledáme multiplikační inverzi k prvku g .

1. hrubou silou: $\mathcal{O}(p^n)$

Strategie pro hledání multiplikačních inverzí

Hledáme multiplikační inverzi k prvku g .

1. hrubou silou: $\mathcal{O}(p^n)$
2. výpočtem g^{p^n-2} : $\mathcal{O}(n^3 \log p)$.

Strategie pro hledání multiplikatívních inverzí

Hledáme multiplikatívní inverzi k prvku g .

1. hrubou silou: $\mathcal{O}(p^n)$
2. výpočtem g^{p^n-2} : $\mathcal{O}(n^3 \log p)$.
3. EEA: $\mathcal{O}(n^2)$ (toto je výsledek jemnější analýzy, nahrubo vyjde $\mathcal{O}(n^3)$)

Strategie pro hledání multiplikatívních inverzí

Hledáme multiplikatívní inverzi k prvku g .

1. hrubou silou: $\mathcal{O}(p^n)$
2. výpočtem g^{p^n-2} : $\mathcal{O}(n^3 \log p)$.
3. EEA: $\mathcal{O}(n^2)$ (toto je výsledek jemnější analýzy, nahrubo vyjde $\mathcal{O}(n^3)$)
4. ...

Např. Itoh-Tsujihio inverze, využívající následující větu

Věta 40.1

Nechť $g \in GF(q^m)^*$ a $r = \frac{q^m-1}{q-1}$. Platí

$$g^{-1} = (g^r)^{-1} g^{r-1}$$

Jelikož g^r je prvkem podstruktury se stejnými vlastnostmi vzhledem k daným operaci (konkrétně podtělesa řádu q), lze dosáhnout lepších výsledků.

EEA: ukázka v $GF(3^3)$

V $GF(3^3)$ počítejme modulo ireducibilní polynom $P(x) = x^3 + 2x + 1$. Hledejme inverzi k $Q(x) = x^2 + 2x + 2$, tj. prvku 122.

1. Počítáme $\gcd(P(x), Q(x))$, vyjde $P(x) = (x + 1)Q(x) + x + 2$.

EEA: ukázka v $GF(3^3)$

V $GF(3^3)$ počítejme modulo ireducibilní polynom $P(x) = x^3 + 2x + 1$. Hledejme inverzi k $Q(x) = x^2 + 2x + 2$, tj. prvku 122.

1. Počítáme $\gcd(P(x), Q(x))$, vyjde $P(x) = (x + 1)Q(x) + x + 2$.
2. Počítáme $\gcd(Q(x), x + 2)$, vyjde $Q(x) = x \cdot (x + 2) + 2$ a proto $2 = Q(x) - x \cdot (x + 2) = (x^2 + x + 1) \cdot Q(x) + 2x \cdot P(x)$.

EEA: ukázka v $GF(3^3)$

V $GF(3^3)$ počítejme modulo ireducibilní polynom $P(x) = x^3 + 2x + 1$. Hledejme inverzi k $Q(x) = x^2 + 2x + 2$, tj. prvku 122.

1. Počítáme $\gcd(P(x), Q(x))$, vyjde $P(x) = (x + 1)Q(x) + x + 2$.
2. Počítáme $\gcd(Q(x), x + 2)$, vyjde $Q(x) = x \cdot (x + 2) + 2$ a proto $2 = Q(x) - x \cdot (x + 2) = (x^2 + x + 1) \cdot Q(x) + 2x \cdot P(x)$.

Tudíž

$$2 \equiv (x^2 + x + 1) \cdot Q(x) \pmod{P(x)},$$

a jelikož $2^{-1} = 2$ v $GF(3)$, dostaneme

$$1 \equiv (2x^2 + 2x + 2) \cdot Q(x) \pmod{P(x)}.$$

EEA: ukázka v $GF(3^3)$

V $GF(3^3)$ počítejme modulo ireducibilní polynom $P(x) = x^3 + 2x + 1$. Hledejme inverzi k $Q(x) = x^2 + 2x + 2$, tj. prvku 122.

1. Počítáme $\gcd(P(x), Q(x))$, vyjde $P(x) = (x + 1)Q(x) + x + 2$.

2. Počítáme $\gcd(Q(x), x + 2)$, vyjde $Q(x) = x \cdot (x + 2) + 2$ a proto $2 = Q(x) - x \cdot (x + 2) = (x^2 + x + 1) \cdot Q(x) + 2x \cdot P(x)$.

Tudíž

$$2 \equiv (x^2 + x + 1) \cdot Q(x) \pmod{P(x)},$$

a jelikož $2^{-1} = 2$ v $GF(3)$, dostaneme

$$1 \equiv (2x^2 + 2x + 2) \cdot Q(x) \pmod{P(x)}.$$

Hledanou inverzí k 122 v tomto tělese proto je 222.

40. Aritmetické operace v konečném tělese $GF(p^n)$

- Sčítání
- Mocnění
- Multiplikativní inverze

41. Hledání izomorfismů mezi dvěma konečnými tělesy

- Konstrukce izomorfismu
- Ukázka

42. Soustavy lineárních kongruencí

Hledání izomorfismu

Mějme prvočíslo p a kladné celé číslo n . Zkonstruujme dvě tělesa řádu p^n pomocí dvou ireducibilních polynomů $f_1 \in \mathbb{Z}_p[x]$, $f_2 \in \mathbb{Z}_p[y]$ stupně n .

Označme tato tělesa F_1 (tady násobíme modulo f_1) a F_2 (tady násobíme modulo f_2).

Hledání izomorfismu

Mějme prvočíslo p a kladné celé číslo n . Zkonstruujme dvě tělesa řádu p^n pomocí dvou ireducibilních polynomů $f_1 \in \mathbb{Z}_p[x]$, $f_2 \in \mathbb{Z}_p[y]$ stupně n .

Označme tato tělesa F_1 (tady násobíme modulo f_1) a F_2 (tady násobíme modulo f_2).

Víme, že F_1 je izomorfní s F_2 . Jak lze najít takový izomorfismus?

(Pro $n = 1$ již umíme...)

Pro lepší čitelnost budeme prvky F_1 psát s formální proměnnou x , prvky F_2 s proměnnou y .

Konstrukce izomorfismu

Mějme $t \in F_1$. Do polynomu f_1 můžeme dosadit t a operace chápat jako operace v F_1 , a dostat tedy $f_1(t) \in F_1$.

Konstrukce izomorfismu

Mějme $t \in F_1$. Do polynomu f_1 můžeme dosadit t a operace chápat jako operace v F_1 , a dostat tedy $f_1(t) \in F_1$.

Prvek $x \in F_1$ splňuje $f_1(x) = 0$ (neboli je kořenem polynomu f_1 nad F_1).

Konstrukce izomorfismu

Mějme $t \in F_1$. Do polynomu f_1 můžeme dosadit t a operace chápat jako operace v F_1 , a dostat tedy $f_1(t) \in F_1$.

Prvek $x \in F_1$ splňuje $f_1(x) = 0$ (neboli je kořenem polynomu f_1 nad F_1).

Protože F_1 je izomorfní s F_2 , tak nějaký zvolený izomorfismus Ψ zobrazuje $x \in F_1$ na $\Psi(x) \in F_2$.

Protože x je kořenem polynomu f_1 a nutně $\Psi(0) = 0$, tak $\Psi(x)$ je kořenem polynomu f_1 **nad** F_2 . (Tím myslíme polynom z $\mathbb{Z}_p[y]$ se stejnými koeficienty jako f_1 .)

Konstrukce izomorfismu

Mějme $t \in F_1$. Do polynomu f_1 můžeme dosadit t a operace chápat jako operace v F_1 , a dostat tedy $f_1(t) \in F_1$.

Prvek $x \in F_1$ splňuje $f_1(x) = 0$ (neboli je kořenem polynomu f_1 nad F_1).

Protože F_1 je izomorfní s F_2 , tak nějaký zvolený izomorfismus Ψ zobrazuje $x \in F_1$ na $\Psi(x) \in F_2$.

Protože x je kořenem polynomu f_1 a nutně $\Psi(0) = 0$, tak $\Psi(x)$ je kořenem polynomu f_1 **nad** F_2 . (Tím myslíme polynom z $\mathbb{Z}_p[y]$ se stejnými koeficienty jako f_1 .)

Tedy polynom f_1 nad F_2 má v F_2 kořen. Označme nějaký takový kořen symbolem θ ($\theta \in F_2$).

Označíme-li obecný prvek tělesa F_1 jako $g(x)$ (polynom nad $\mathbb{Z}_p$ stupně nejvýše $n - 1$), pak hledané zobrazení definujeme:

$$\Psi : \underbrace{g(x)}_{\in F_1} \mapsto \underbrace{g(\theta)}_{\in F_2}.$$

Náznak důkazu (1 ze 2)

I. Zobrazení Ψ je homomorfismus z F_1 do F_2 :

Náznak důkazu (1 ze 2)

I. Zobrazení Ψ je homomorfismus z F_1 do F_2 :

Důkaz: necht $g_1(x), g_2(x) \in F_1$, pak

$$\Psi(g_1(x) + g_2(x)) = \Psi((g_1 + g_2)(x)) = (g_1 + g_2)(\theta)$$

$$\Psi(g_1(x)) + \Psi(g_2(x)) = g_1(\theta) + g_2(\theta) = (g_1 + g_2)(\theta)$$

Náznak důkazu (1 ze 2)

I. Zobrazení Ψ je homomorfismus z F_1 do F_2 :

Důkaz: necht $g_1(x), g_2(x) \in F_1$, pak

$$\Psi(g_1(x) + g_2(x)) = \Psi((g_1 + g_2)(x)) = (g_1 + g_2)(\theta)$$

$$\Psi(g_1(x)) + \Psi(g_2(x)) = g_1(\theta) + g_2(\theta) = (g_1 + g_2)(\theta)$$

$$\Psi(g_1(x) \cdot g_2(x)) = \Psi((g_1(x) \cdot g_2(x) \bmod f_1)(x)) = (g_1(x) \cdot g_2(x) \bmod f_1)(\theta) \bmod f_2$$

$$\begin{aligned}\Psi(g_1(x)) \cdot \Psi(g_2(x)) &= g_1(\theta) \cdot g_2(\theta) \bmod f_2 \\ &= (g_1(x) \bmod f_1)(\theta) \cdot (g_2(x) \bmod f_1)(\theta) \bmod f_2 \\ &= (g_1(x) \cdot g_2(x) \bmod f_1)(\theta) \bmod f_2\end{aligned}$$

II. Zobrazení Ψ je bijekce F_1 a F_2 .

II. Zobrazení Ψ je bijekce F_1 a F_2 .

Náznak (opravdu!) důkazu: předpokládejme, že $g_1(x), g_2(x) \in F_1$ a $\Psi(g_1(x)) = \Psi(g_2(x))$.

(...)

Protože θ není kořenem nad F_2 žádného polynomu nad $\mathbb{Z}_p$ stupně menšího než n , tak $g_1(x) = g_2(x)$.

Ukázka hledání izomorfismu

Mějme $p = 3, n = 3$ a $f_1(x) = x^3 + 2x + 1$ a $f_2(y) = y^3 + 2y + 2$.

Hledáme θ : kořen f_1 nad F_2 .

Ukázka hledání izomorfismu

Mějme $p = 3, n = 3$ a $f_1(x) = x^3 + 2x + 1$ a $f_2(y) = y^3 + 2y + 2$.

Hledáme θ : kořen f_1 nad F_2 .

Označme $\theta = a + by + cy^2 \in F_2$

Ukázka hledání izomorfismu

Mějme $p = 3, n = 3$ a $f_1(x) = x^3 + 2x + 1$ a $f_2(y) = y^3 + 2y + 2$.

Hledáme θ : kořen f_1 nad F_2 .

Označme $\theta = a + by + cy^2 \in F_2$ a hledejme

$$\begin{aligned}0 &= f_1(\theta) = f_1(a + by + cy^2) \\ &= (a + by + cy^2)^3 + 2(a + by + cy^2) + 1 \\ &= (a^3 + b^3y^3 + c^3y^6) + 2(a + by + cy^2) + 1 \\ &= (a + by^3 + cy^6) + 2(a + by + cy^2) + 1 \\ &= (a + b(y + 1) + c(y^2 + 2y + 1)) + 2(a + by + cy^2) + 1 \\ &= 2cy + b + c + 1\end{aligned}$$

A tedy $c = 0, b = 2$ a a lze zvolit (z $\mathbb{Z}_3$).

Volme $a = 0$ a tedy hledané $\theta = 2y$, a $\Psi(g(x)) = g(2y)$.

40. Aritmetické operace v konečném tělese $GF(p^n)$

- Sčítání
- Mocnění
- Multiplikativní inverze

41. Hledání izomorfismů mezi dvěma konečnými tělesy

- Konstrukce izomorfismu
- Ukázka

42. Soustavy lineárních kongruencí

Soustavy lineárních kongruencí (1 ze 2)

Problém: řešíme soustavu rovnic

$$\begin{aligned} a &\equiv a_1 \pmod{m_1} \\ a &\equiv a_2 \pmod{m_2} \\ &\vdots \\ a &\equiv a_N \pmod{m_N} \end{aligned} \tag{3}$$

kde $m_1, \dots, m_N$ jsou navzájem nesoudělná $a_1 \in \mathbb{Z}_{m_1}, \dots, a_N \in \mathbb{Z}_{m_N}$, a $a \in \mathbb{Z}_n$ je neznámá.

Soustavy lineárních kongruencí (1 ze 2)

Problém: řešíme soustavu rovnic

$$\begin{aligned} a &\equiv a_1 \pmod{m_1} \\ a &\equiv a_2 \pmod{m_2} \\ &\vdots \\ a &\equiv a_N \pmod{m_N} \end{aligned} \tag{3}$$

kde $m_1, \dots, m_N$ jsou navzájem nesoudělná $a_1 \in \mathbb{Z}_{m_1}, \dots, a_N \in \mathbb{Z}_{m_N}$, a $a \in \mathbb{Z}_n$ je neznámá.

- Pokud nejsou m_i navzájem nesoudělná, nemusí řešení existovat a situace se celkově komplikuje.

Soustavy lineárních kongruencí (1 ze 2)

Problém: řešíme soustavu rovnic

$$\begin{aligned} a &\equiv a_1 \pmod{m_1} \\ a &\equiv a_2 \pmod{m_2} \\ &\vdots \\ a &\equiv a_N \pmod{m_N} \end{aligned} \tag{3}$$

kde $m_1, \dots, m_N$ jsou navzájem nesoudělná $a_1 \in \mathbb{Z}_{m_1}, \dots, a_N \in \mathbb{Z}_{m_N}$, a $a \in \mathbb{Z}_n$ je neznámá.

- Pokud nejsou m_i navzájem nesoudělná, nemusí řešení existovat a situace se celkově komplikuje.
- **Myšlenka:** zkusíme zkonstruovat čísla $x_1, \dots, x_N$ tak, že x_i bude řešit i -tou rovnicí, tj. $x_i \equiv a_i \pmod{m_i}$, a pro ostatní rovnice bude $x_i \equiv 0 \pmod{m_k}$, kde $k \neq i$.

Soustavy lineárních kongruencí (1 ze 2)

Problém: řešíme soustavu rovnic

$$\begin{aligned} a &\equiv a_1 \pmod{m_1} \\ a &\equiv a_2 \pmod{m_2} \\ &\vdots \\ a &\equiv a_N \pmod{m_N} \end{aligned} \tag{3}$$

kde $m_1, \dots, m_N$ jsou navzájem nesoudělná $a_1 \in \mathbb{Z}_{m_1}, \dots, a_N \in \mathbb{Z}_{m_N}$, a $a \in \mathbb{Z}_n$ je neznámá.

- Pokud nejsou m_i navzájem nesoudělná, nemusí řešení existovat a situace se celkově komplikuje.
- **Myšlenka:** zkusíme zkonstruovat čísla $x_1, \dots, x_N$ tak, že x_i bude řešit i -tou rovnicí, tj. $x_i \equiv a_i \pmod{m_i}$, a pro ostatní rovnice bude $x_i \equiv 0 \pmod{m_k}$, kde $k \neq i$.
- Potom bude jistě $a = x_1 + x_2 + \dots + x_N$ **řešením soustavy (3)**.

Soustavy lineárních kongruencí (2 ze 2)

Jak taková x_i najdeme?

- Položme $M = \prod_{i=1}^N m_i$ a $M_i = \frac{M}{m_i}$ a pomocí postupu uvedeného dříve vyřešme rovnici

$$y_i M_i \equiv 1 \pmod{m_i}.$$

s neznámou y_i .

- Položíme-li

$$x_i = y_i M_i a_i,$$

dostáváme čísla s požadovanými vlastnostmi, a tedy

$$a = y_1 M_1 a_1 + y_2 M_2 a_2 + \cdots + y_N M_N a_N.$$

- Tím jsme (skoro) dokázali slavnou čínskou větou o zbytcích.

Věta 42.1 (Čínská věta o zbytcích (*Chinese remainder theorem – CRT*))

Nechť $m_1, \dots, m_N$ jsou navzájem nesoudělná čísla a necht' $M = \prod_{i=1}^N m_i$. Pro libovolnou N -tici $a_1 \in \mathbb{Z}_{m_1}, \dots, a_N \in \mathbb{Z}_{m_N}$ existuje **jednoznačně** určené $a \in \mathbb{Z}_M$ tak, že

$$a \equiv a_i \pmod{m_i} \quad \text{pro všechna } i = 1, \dots, N.$$

Platí

$$a \equiv \sum_{i=1}^N a_i y_i M_i \pmod{M},$$

kde $M_i = \frac{M}{m_i}$ a pro všechna i a $j \neq i$ platí

$$y_i M_i \equiv 1 \pmod{m_i} \quad \text{a} \quad y_i M_i \equiv 0 \pmod{m_j}.$$

Existenci řešení jsme ukázali, dokonce i postup jak jej nalézt. Zbývá dokázat jednoznačnost.

CRT: důkaz jednoznačnosti řešení

Při zachování značení z předchozí věty označme

$$\Gamma : \mathbb{Z}_M^+ \mapsto \mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$$

zobrazení, které číslu $a \in \mathbb{Z}_M^+$ přiřadí N -tici $(a_1, \dots, a_N)$, kde platí $a \equiv a_i \pmod{m_i}$ pro všechna i .

CRT: důkaz jednoznačnosti řešení

Při zachování značení z předchozí věty označme

$$\Gamma : \mathbb{Z}_M^+ \mapsto \mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$$

zobrazení, které číslu $a \in \mathbb{Z}_M^+$ přiřadí N -tici $(a_1, \dots, a_N)$, kde platí $a \equiv a_i \pmod{m_i}$ pro všechna i .

- CRT nám říká, jak najít vzor N -tice $(a_1, \dots, a_N)$ při zobrazení Γ (rozmyslet!).

CRT: důkaz jednoznačnosti řešení

Při zachování značení z předchozí věty označme

$$\Gamma : \mathbb{Z}_M^+ \mapsto \mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$$

zobrazení, které číslu $a \in \mathbb{Z}_M^+$ přiřadí N -tici $(a_1, \dots, a_N)$, kde platí $a \equiv a_i \pmod{m_i}$ pro všechna i .

- CRT nám říká, jak najít vzor N -tice $(a_1, \dots, a_N)$ při zobrazení Γ (rozmyslet!).
- Zatím jsme si ukázali, že zobrazení Γ je surjektivní, neb pro každou N -tici $(a_1, \dots, a_N)$ umíme najít $a \in \mathbb{Z}_M$ tak, že $\Gamma(a) = (a_1, \dots, a_N)$.

CRT: důkaz jednoznačnosti řešení

Při zachování značení z předchozí věty označme

$$\Gamma : \mathbb{Z}_M^+ \mapsto \mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$$

zobrazení, které číslu $a \in \mathbb{Z}_M^+$ přiřadí N -tici $(a_1, \dots, a_N)$, kde platí $a \equiv a_i \pmod{m_i}$ pro všechna i .

- CRT nám říká, jak najít vzor N -tice $(a_1, \dots, a_N)$ při zobrazení Γ (rozmyslet!).
- Zatím jsme si ukázali, že zobrazení Γ je surjektivní, neb pro každou N -tici $(a_1, \dots, a_N)$ umíme najít $a \in \mathbb{Z}_M^+$ tak, že $\Gamma(a) = (a_1, \dots, a_N)$.
- Jelikož jsou ale množiny $\mathbb{Z}_M^+$ a $\mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$ stejně velké, musí toto zobrazení být i injektivní, a tedy se jedná o bijekci.

CRT: důkaz jednoznačnosti řešení

Při zachování značení z předchozí věty označme

$$\Gamma : \mathbb{Z}_M^+ \mapsto \mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$$

zobrazení, které číslu $a \in \mathbb{Z}_M^+$ přiřadí N -tici $(a_1, \dots, a_N)$, kde platí $a \equiv a_i \pmod{m_i}$ pro všechna i .

- CRT nám říká, jak najít vzor N -tice $(a_1, \dots, a_N)$ při zobrazení Γ (rozmyslet!).
- Zatím jsme si ukázali, že zobrazení Γ je surjektivní, neb pro každou N -tici $(a_1, \dots, a_N)$ umíme najít $a \in \mathbb{Z}_M$ tak, že $\Gamma(a) = (a_1, \dots, a_N)$.
- Jelikož jsou ale množiny $\mathbb{Z}_M^+$ a $\mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$ stejně velké, musí toto zobrazení být i injektivní, a tedy se jedná o bijekci.
- Je tedy nemožné, aby dvě různé N -tice měly dva různé vzory a jednoznačnost řešení a z CRT je dokázána!

Zobrazení Γ je (dokažte si!):

- izomorfismus grupy $\mathbb{Z}_M^+$ a grupy $\mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$, kde bereme operaci sčítání po složkách: i -tou složku sčítáme modulo m_i ;

Zobrazení Γ je (dokažte si!):

- izomorfismus grupy $\mathbb{Z}_M^+$ a grupy $\mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$, kde bereme operaci sčítání po složkách: i -tou složku sčítáme modulo m_i ;
- izomorfismus grupy $\mathbb{Z}_M^\times$ a grupy $\mathbb{Z}_{m_1}^\times \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^\times$, kde bereme operaci násobení po složkách: i -tou složku násobíme modulo m_i .

Residue number system

Zobrazení Γ je (dokažte si!):

- izomorfismus grupy $\mathbb{Z}_M^+$ a grupy $\mathbb{Z}_{m_1}^+ \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^+$, kde bereme operaci sčítání po složkách: i -tou složku sčítáme modulo m_i ;
- izomorfismus grupy $\mathbb{Z}_M^\times$ a grupy $\mathbb{Z}_{m_1}^\times \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N}^\times$, kde bereme operaci násobení po složkách: i -tou složku násobíme modulo m_i .

Zobrazení Γ určuje tzv. **Residue number system**. Místo modulo M počítáme v systému modulo $(m_1, \dots, m_N)$. Jelikož zobrazení lze chápat též jako izomorfismus mezi **okruhy** $\mathbb{Z}_M$ a

$$\mathbb{Z}_{m_1} \times \cdots \times \mathbb{Z}_{m_N},$$

jediná problematická operace v tomto číselném systému zůstane dělení.